

Asystentura międzykulturowa w systemie edukacji formalnej w Polsce

Agnieszka Kozakoszczak
Mikołaj Pawlak

IPSiR UW

„Prawne i społeczne skutki Zbrodni prawa międzynarodowego w Ukrainie” - międzynarodowa konferencja naukowa w 75. rocznicę uchwalenia Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, Warszawa 14 grudnia 2023 r.

Plan prezentacji:

Asystentura międzykulturowa w szkołach w Polsce:
kontekst systemowy

Pomoc nauczyciela (asystentki_ci międzykulturowi)
w przepisach oświatowych

Rola asystentek i asystentów międzykulturowych

Wyzwania, trudności i potrzeby

Studia podyplomowe „Asystentura międzykulturowa w szkole”
(IPSiR UW)

Liczba dzieci z doświadczeniem migracji w szkołach w Polsce systematycznie rośnie

Rok szkolny	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2021/22
Liczba ucz.	10 098	14 472	20 286	29 394	39 858	69 231

Zwiększenie liczby dzieci z doświadczeniem migracji w szkołach w Polsce po 24 lutego 2022

Stan na **11 października 2023:**

182 012 dzieci, które przybyły z Ukrainy po 24 lutego 2022 roku. W tym:

33 180 dzieci w wychowaniu przedszkolnym,

108 077 w szkołach podstawowych

40 755 w szkołach ponadpodstawowych.

Liczba AM w szkołach

przed 24 II 2022: **19 osób**

obecnie: **475 osób**

- wg. danych Systemu Informacji Oświatowej

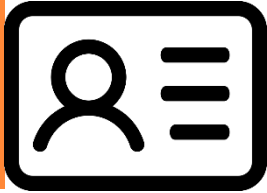
przed 24 II 2022: **70-120 osób**

obecnie: **1200 osób**

- wg szacunków organizacji pozarządowych

**Pomoc nauczyciela (asystentki_ci międzykulturowi)
w przepisach oświatowych**

Pomoc nauczyciela (asystentki/ci międzykulturowi) w przepisach oświatowych

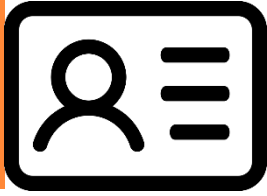

[Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 Prawo Oświatowe, rozdział 7: Kształcenie osób przybywających z zagranicy, Art. 165 ust. 8
Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116, 1383, 1700, 1730.]

Osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,

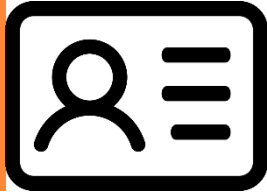
mają prawo do pomocy udzielanej przez **osobę władającą językiem kraju pochodzenia, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela przez dyrektora szkoły.** Pomocy tej udziela się **nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy.**

- ✓ Środki na zatrudnienie pomocy nauczyciela przekazuje **organ prowadzący na wniosek dyrekcji szkoły.**
- ✓ Asystentki i asystenci międzykulturowi (AM) są zatrudniani także (albo nawet przede wszystkim) przez organizacje pozarządowe.

POMOC NAUCZYCIELA

**ASYSTENTKA MIĘDZYKULTUROWA /
ASYSTENT MIĘDZYKULTUROWY**

- Wymagane **wykształcenie, doświadczenie, kompetencje** PN / AM
- **Zakres zadań.**
- **Liczba dzieci** przypadających na jedną AM / na jednego AM (min. / max.)
Liczba AM przypadających na określoną liczbę dzieci (min. / max.)
- **Kogo wspierają AM?** Do kogo są „przypisani”?
Dziecko ma prawo do pomocy nauczyciela. 😊
- PN „jest zatrudniona przez dyrektora szkoły”, ale **brak zobowiązania**.
Organy prowadzące często nie przekazywały / nie przekazują środków.

Rola i zadania asystentek i asystentów międzykulturowych

Współpraca na stałe z jedną szkołą (często niepełny „etat”) lub równolegle z kilkoma szkołami.

Obecność na lekcjach - na stałe w jednej klasie (np. w edukacji początkowej lub w oddziale przygotowawczym) lub rotacyjnie w różnych klasach:

- współpraca z nauczycielką_em,
- bliskie towarzyszenie dziecku / dzieciom.

Obecność i dostępność w przestrzeni szkoły. Obecność w trakcie przerw, podczas zajęć świetlicowych itp. **AM jest częścią społeczności szkolnej. (?)**

- **Tłumaczenie** (naucz. - ucz., naucz. - rodzic., ucz. – ucz.).
- **Pomoc w nauce języka polskiego.**
- **Pomoc w nauce.**
- **Kontakt ze społecznością migrancką.**
- **Odciążenie kadry szkoły.**
- Wyjaśnianie **różnic kulturowych**, pomoc w rozwiązywaniu nieporozumień i konfliktów.
- **Reagowanie** w sytuacji gorszego traktowania / dyskryminacji.
- Wsparcie dzieci z doświadczeniem migracji w procesie **adaptacji kulturowej**.
- **Wsparcie emocjonalne.**
- **„Role model”.**
- **„Łączniczki / łącznicy” w trakcie edukacji zdalnej** (dydaktyka, identyfikowanie barier i potrzeb, pozyskiwanie zasobów, pierwsza linia wsparcia emocjonalnego).

Wyzwania, trudności i potrzeby

- **Niewystarczająca liczba AM** w szkołach w Polsce - wobec potrzeb dzieci i szkół.
- **(Nie)stabilność zatrudnienia** (od IX do VI, umowy cywilnoprawne).
- **(Niskie) wynagrodzenie** (z puli środków administracyjnych; stawki niższe, niż początkującej nauczycielki).
- **Czas pracy** (brak limitu 20 godzin tygodniowo bezpośredniej pracy z dziećmi).
- **(Niskie) prestiż i pozycja** (w hierarchii szkolnej i na rynku pracy).
- Brak możliwości lub ograniczone możliwości **doskonalenia zawodowego**.

Wyzwania, trudności i potrzeby o szczególnym znaczeniu (po 24 lutego 2022)

- **Przygotowanie AM** do pracy w szkołach.
- **Wprowadzanie i wdrażanie nowych AM** w szkołach.
- **Nie tylko dzieci z Ukrainy** potrzebują asystentek i asystentów międzykulturowych! [paradoks]

Studia poddyplomowe „Asystentura międzykulturowa w szkole” (IPSiR UW)

I edycja: rok akademicki 2022-2023

II edycja: rok akademicki 2023-2024

Liczba osób:

30 osób, w tym 28 kobiet (1 grupa)

41 osób, w tym 39 kobiet (2 grupy)

Kraje pochodzenia:

Ukraina, Białoruś, Wietnam, Polska (8 osób)

Ukraina, Białoruś, Wietnam, Polska (1 osoba), Rosja, Kazachstan, Tadżykistan, Iran

Kto?

- **asystentki i asystenci międzykulturowi**
- **osoby z doświadczeniem migracji, które chcą zostać asystentkami_ami**
- nauczycielki i nauczyciele z Polski
- członkini Rady Rodziców
- przedstawicielka instytucji publicznej
- pielęgniarka środowiskowa

- **asystentki i asystenci międzykulturowi**
- **osoby z doświadczeniem migracji, które chcą zostać asystentkami_ami, w tym nauczycielki**
- nauczyciel z Polski

- **Program studiów** powstał w 3 m-ce:
28 kwietnia (1. wersja programu) – 29 czerwca 2022 (uchwała Senatu UW)
- **Współpraca i synergia** pomiędzy **IPSiR UW** i organizacjami pozarządowymi:
Fundacją na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS) oraz prowadzoną przez FRS ogólnopolską ***Koalicją na rzecz wzmacniania roli asystentek i asystentów międzykulturowych oraz romskich***.
- Czesne wszystkich uczestniczek_ków obu edycji zostało sfinansowane przez FRS ze środków przekazanych przez Norwegian Refugee Councili (NRC).

Dziękujemy za uwagę!

